

Defectes formals desprotegeixen el llac

La batalla per l'Albufera

Sense la protecció legal que li conferia el títol de Parc Natural, i en mans de caçadors furtius i d'industrials desaprensus, l'Albufera de València torna a quedar seriosament amenaçada de mort.

El desenllaç provisional de la batalla per l'existència legal del Parc Natural de l'Albufera es va conèixer el darrer 30 de setembre en forma d'una sentència del Tribunal Suprem. La sentència de l'alt tribunal espanyol anul·la de fet el fonament jurídic de l'existència del paratge protegit —el decret de creació del Parc— i deixa en una major indefensió una zona humida de primera categoria sotmesa a les més diverses i tragicòmiques agressions: abocadors de fem incontrolats, naus industrials adventícies, cementiris de cotxes sense llicència, aterraments clandestins, caça excessiva de determinades espècies, furtius amb tendències incendiàries que provoquen un foc important la Pasqua d'enguany...

La batalla legal resolta el 30 de setembre en favor d'interessos bàsicament agrícoles —arrossers en concret— va ser plantejada molt de temps enrere. Cal que la memòria es remunte fins a l'estiu de 1986, quan els ajuntaments de Sueca i Sollana, el grup popular de l'Ajuntament de València, les cambres agràries de deu pobles riberencs i la cooperativa Unión Cristiana de Sueca —a banda d'alguns particulars— presentaren al·legacions i recursos de reposició contra el decret de la Generalitat valenciana del 8 de juliol pel qual es creava el Parc Natu-

ral. L'argument que sostenia tota la faramella legalista és el mateix que animà la manifestació de propietaris arrossers que al desembre del 1988 s'aplegaren davant del Palau de la Generalitat: Parc sí però en terrenys públics perquè els arrossars són de propietat privada. Durant els darrers anys els llauradors riberencs han lluitat pel reconeixement de la plena potestat sobre les seues terres o, alternativament, perquè les limitacions d'ús siguen indemnitzades. Una pretensió, si més no, molt raonable.

ELS ANIMALS I LA PÀTRIA

Els bidlegs que prepararen els darrers censos d'aus a la zona de l'Albufera i els responsables de l'Atles Ornitològic del País Valencià han dit sempre que n'han tingut l'ocasió que la qualitat i diversitat de les colònies establertes en l'àrea és extraordinària i que s'han produït, fins i tot, recuperacions i pervivències totalment inesperades. Potser els animalets no tenen gaires llocs on anar... "L'Albufera de València és una zona d'inundació permanent —declara a EL TEMPS un jove biòleg de Catarroja—. Això no passa ni al Coto de Doñana. L'abundància d'aigua, entre altres factors, n'explica la riquesa faunística però una cosa és clara: sense arrossars el Parc Natural ja no seria el mateix".

Les bondats del paratge també son remarcades pel botànic Manuel Costa: "La recuperació de la zona de la Devesa afectada per l'incendi del 86 ha estat molt important. Crec que ha valgut la pena no repoblar i tenir confiança en la capacitat de recuperació de l'indret". El biòleg Ramon Dolç és de la mateixa opinió: "La taca de l'incendi d'abril d'enguany ara esclata de verdor. La resposta del cordó dunar és espectacular potser perquè no hi ha erosió i perquè l'aigua de la capa freàtica es troba molt a prop".

Els juristes hauran d'explicar els aspectes tècnics de la sentència que deixa l'Albufera i el seu entorn sense realitat legal perquè les seues lectures polítiques no són gens tranquil·litzadores: l'alt tribunal anul·la una disposició proteccionista per una qüestió de forma, condiciona la legitimitat d'una norma de la Generalitat a un dictamen d'un òrgan consultiu —el Consell d'Estat— i per si fóra poc confirma una resolució idèntica dictada pel mateix Tribunal Superior de Justícia de València al març de 1990.

ÈXITS I AMENACES

Les campanyes oficials de llançament del col·lector Oest —la gran esperança de regeneració de l'Albufera des dels anys setanta— parlaven de reduir entre el seixanta

i el vuitanta per cent de la contaminació del llac. La realitat és, dissortadament, ben distinta i les anàlisis que la direcció general de l'Aigua duu a terme almenys una vegada al mes indiquen que l'excés de matèria orgànica i de metalls pesants continua sent descoratjador. Les diverses fonts que he consultat només detecten una lleugera milloria sanitària en algunes vies d'aportació hídrica com el barranc de Picassent. D'un total de catorze municipis teòricament connectats al Col·lector Oest només ho està totalment Picassent i, en part, Silla.

Això pel que fa a les aigües urbanes. Els abocaments industrials van directament a les sèquies en tots els casos perquè en la majoria dels pobles no hi ha cap distinció entre la xarxa de sèquies de rec i el sistema de clavegueram que continuen sent la mateixa cosa. Dels altres tretze pobles de la conca de l'Albufera que no s'han de connectar al col·lector, set no sotmeten les seues aigües residuals a cap tipus de depuració ni que siga rudimentària, segons Agró-Acció Ecologista.

Els femers incontrolats i instal·lacions industrials o agropecuàries abandonades també són un greu problema. Fa algun temps va ser denunciat l'abocament d'enderrocs en l'Ullal de la Baldovina a Sueca, una de les zones més nobles del Parc. Catarroja també és un dels punts més afectats en aquest aspecte i si el seu port presenta tonalitats que no son d'aquest món, la seua aigua suposadament potable amb 400 mil·ligrams de nitrats per litre i traces importants de crom hexavalent (agent cancerigen) representa una marca d'insalubritat difícil de superar. L'alcalde catarrogí, el senyor Cubillos (vegetarià convençut), és també president del Consell Metropolità de l'Horta, probablement per mèrits polítics ben distints del seu èxit en la lluita contra la contaminació.

Queda el consol de saber que a finals del 1992 hauran acabat les obres del Centre d'Orientació i Informació Ambiental del Racó de l'Olla, unes instal·lacions que, a hores d'ara estan atapeïdes de colònies de tisoretes, xatracs, camallongues i altres espècies i que en la seua definició final incorporaran un centre informatiu, llacunes visitables, ecosistemes recuperats i una importantíssima zona de reserva biològica integral. Una meravella si es pensa que la zona era, només fa uns anys, un hipòdrom.

Altres projectes com l'adquisició pública del riquíssim paratge conegut com el Racó

de Zacarés o de l'anell de terres d'arròs que volten l'Albufera a fi de diversificar els ambients i potenciar les possibilitats biològiques de l'indret, dormen en el purgatori de les bones intencions.

CONSTRUCTORS A L'AGUAIT

En la faixa litoral compresa entre el Perelló i la gola del Perellonet es trobaven alguns dels escassos cordons dunars sense alterar de tota la façana costanera del Parc. Les dunes corresponents a la Devesa del Saler van ser destrossades durant el desgavell urbanístic dels setanta i posteriorment regenerades en part. Però entre el Perelló i el Perellonet els edificis han ocupat en els últims anys quasi totes les parcel·les dispo-

El Tribunal Suprem va anul·lar el fonament jurídic de l'Albufera com a paratge protegit. El perill continua.

lor afegit: augmentava l'aïllament de la Mata del Fang, el feu de la vida salvatge més important de l'Albufera. Però els veïns del Palmar afectats per les expropiacions imprescindibles no han volgut cedir les hortes que els seus avantpassats arrancaren a la llacuna a força de braços i molta suor, i el projecte continua en el llimb.

L'anul·lació del decret deixa els usuaris del Parc Natural amb un sentiment d'indefensió: ¿S'anul·laran també les actuacions legals de les autoritats contra els abocaments incontrolats de les indústries o contra les transformacions agràries il·legals? Sembla que no, però els habitants dels pobles riberecs temen que les seues necessitats i obres d'infraestructura necessàries, com camins, asfaltats i cimentacions, poden servir d'excusa als especuladors per a llançar-se sobre el pastís amb el ganivet entre les dents. Fa temps, i quasi per casualitat, la premsa començà a parlar de l'ampliació i reasfaltat d'un camí entre Sueca i Sollana, el camí d'Utxana. El que havia de ser una via agrícola de servei s'havia transformat en una autopista de vuit metres d'amplària.

Sembla que l'atmosfera política en l'autonomia valenciana no és tan propícia als projectes conservacionistes com en els anys —tan pròxims, tan llunyans— en què s'elaborava el decret de creació del Parc i els consellers es retrataven amb rapinyaires recuperades o al costat de les dunes renascudes del Saler. La relativa crisi econòmica pot servir com excusa per al més brutal descontrol especulatiu. A l'Albufera hi ha molta gent i molts interessos. I molt contradictoris. Conservar-la és una tasca digna d'Hèrcules i la vigilància del poder autonòmic —que no disposa de policia pròpia com en més d'una ocasió ha subratllat, per a lamentar-ho, l'ex-director de l'antiga Agència del Medi Ambient Carlos Auernheimer— no té prou mans per a parar tanta insídia: incendiaris, furtius, aterradors, industrials sense escrúpols.

Aquest mateix mes d'octubre han començat les obres d'ampliació dels ponts sobre les tres goles de l'Albufera: Pujol, Perellonet i Perelló. Serà necessari en alguns casos desviar el trànsit per l'interior de la Devesa. Una operació delicada que pot interrompre el procés reproductiu de moltes colònies d'aus. La sensibilitat ecològica amb què s'afronte aquesta qüestió serà una prova important per al govern valencià i per als veïns humans de les garses i els ànecs.

Emili Piera

nibles encara que la duna fòssil coneguda com Penyeta del Moro es conserva com una mena de monument geològic. Algunes promotores disposen de plans de reforma interior i de llicències d'obra anteriors al Pla Especial del Parc Natural i al mateix decret de creació. Altres obres eren manifestament il·legals i foren paralitzades. ¿Què passarà amb aquestes accions cautelars tan necessàries? Una de les constructores es promociona amb un lema ben significatiu: "Naturaleza a toda costa".

També han donat molt a parlar en la premsa valenciana les 77 vivendes unifamiliars que es construeixen a l'eixida del Saler cap a l'autopista, una zona situada ben endins del parc.

La vella carretera del Palmar havia de ser substituïda per una nova via més ampla i segura. L'alternativa tenia un important va-